

1+10 informací o inkluzi

NAUTIS

Národní ústav
pro autismus, z.ú.

Inkluze, z latinského *inclusio*, znamená zahrnutí nebo přijetí do nějakého celku. Jejím opakem je **exkluze**, tedy vyloučení. K exkluzi ve vzdělávání u nás docházelo před rokem 1990. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami nemohli být vzděláváni v běžných školách, bez ohledu na intelekt a potenciál. Inkluze je přirozeným vývojem ve školství i v celé společnosti.

- 1 Inkluze není novinkou posledních let.** Se začleňováním žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) se na některých školách začalo krátce po revoluci, tedy v průběhu 90. let minulého století. Již zákon z roku 1990¹ zmiňuje možnost integrace žáků s postižením. Školský zákon č. 561/2004 Sb., o před-školním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání poprvé nezmiňuje možnost osvobození od povinné školní docházky a za primární formu vzdělávání žáků se SVP je považována individuální integrace. Spádové školy mají podle tohoto zákona nově povinnost přednostně přijmout žáky se SVP a vytvořit jim vhodné podmínky pro vzdělávání. K zásadní změně ve vzdělávání těchto žáků došlo od září 2016 novelizací školského zákona a vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Vyhláška přináší sjednocení podmínek pro všechny, bez ohledu na kraj, v němž jsou tyto žáci vzděláváni.
- 2 Vyhláška č. 27/2016 Sb. přináší novou charakteristiku žáků se SVP.** Děti, žáci a studenti se SVP jsou v ní definováni jako osoby, jež potřebují ve svém vzdělávání podpůrná opatření k tomu, aby naplnili své vzdělávací potřeby a práva. Tato opatření zahrnují úpravy odpovídající jejich zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo životním podmínkám. Žáci či studenti se SVP mají právo na bezplatné poskytování této podpory ze strany škol a školských zařízení. Jedná se např. o poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení (ŠPZ); úpravu organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání; použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využití asistenta pedagoga apod. Odpovědi na nejčastější otázky k podpůrným opatřením najdete na [stránkách MŠMT](#). (Přesné znění definice naleznete v § 16 odst. 1 školského zákona).
- 3 Inkluzivní, nebo také společné vzdělávání, se zaměřuje na maximální rozvoj každého žáka s ohledem na jeho individuální potřeby a specifika.**
- 4 Inkluzivní vzdělávání se týká i žáků mimořádně nadaných.** Podpůrná opatření nepotřebují jen děti, které mají specifické potřeby s ohledem na svůj handicap, ale také žáci mimořádně nadaní. Za mimořádně nadaného žáka se považuje ten, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech².
- 5 Dobrá inkluze znamená dobrou komunikaci.** Podmínkou pro správné inkluzivní vzdělávání je intenzivní a pravidelná komunikace mezi školou a rodiči i mezi školou a školským poradenským zařízením. Nutná je dobrá

komunikace také mezi vedením školy a jednotlivými pedagogy, mezi pedagogy a asistenty pedagoga, popř. dalšími pracovníky, např. školním speciálním pedagogem či psychologem, dítětem se SVP a kolektivem. Doporučujeme pravidelné schůzky k nastavení podmínek a jejich následné vyhodnocení.

- 6 Inkluze nerovná se integrace.** Integrace vyžaduje přizpůsobení dítěte škole, zatímco cílem inkluze je snaha přizpůsobit prostředí školy dítěti. Inkluzivní vzdělávání má za cíl vytvořit „školu pro všechny“.
- 7 Metodickou podporu a vedení školy zajišťují školská poradenská zařízení (ŠPZ), tedy pedagogicko-psychologické poradny (PPP) a speciálně pedagogická centra (SPC).** Podporu konkrétně žákům s PAS a jejich pedagogům poskytují [SPC pro žáky s PAS](#).
- 8 Pro podporu inkluze je důležité vzdělávání pedagogů.** Podporou inkluze se zabývají další organizace a webové portály, jako např.:
 - [Národní pedagogický institut](#)
 - [Portál Inkluze v praxi](#)
 - [Portál Asistent pedagoga](#)

☞ Nezbytné je další vzdělávání v problematice poruch autistického spektra. Širokou nabídku kurzů nabízí [vzdělávací středisko NAUTIS](#) a [Pasparta](#).
- 9 Neopomínejme důležitost práce s kolektivem spolužáků.** Podpůrná opatření vyrovnávají možnosti žáků se SVP. Jejich spolužáci je však často vnímají jako neférová, mívají pocit, že jsou tyto žáci nespravedlivě upřednostňováni. Je nutné s nimi o tom zcela otevřeně mluvit, podpůrná opatření vysvětlovat, pracovat na pozitivní atmosféře ve třídě a s kolektivem cíleně a pravidelně pracovat.
- 10 Inkluze není protežování zájmů jednoho na úkor druhých.** Slavný citát britského filozofa Johna Stuarta Milla zní: „Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého.“ V tomto duchu by mělo inkluzivní vzdělávání probíhat.

Zdroje a doporučené odkazy:

- [Inkluze v praxi](#)
- [Eduzín](#)
- [Společné vzdělávání MŠMT](#)
- [Metodický portál RVP](#)

Články a videa

- [Jak pracovat s kolektivem, aby přijal žáka s PAS](#)
- [Jak začlenit žáka s PAS do kolektivu – webinář](#)
- [Psychoterapie a pedagogická intervence u žáků s PAS](#)

Za tvorbou doporučení stojí Lenka Bittmannová. Připomínky a zpětnou vazbu poskytl Věra Čadilová.